

“TASDIQLAYMAN”

Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha

uch tomonlama komissiya raisi

N.Xusanov

2022-yil 15 sentyabr

Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha uch tomonlama komissiya majlisining
9 -sonli

BAYONNOMASI

2022-yil ____ sentyabr

O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat
munosabatlari vazirligining majlislar zali

Raislik - N.Xusanov
qiluvchi:

- O'zbekiston Respublikasi Bandlik va
mehnat munosabatlari vaziri, komissiya
raisi

Ishtirok
etganlar:

- Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha uch
tomonlama komissiya a'zolari (ro'yxat
bo'yicha)

KUN TARTIBI:

**I. 2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan yig'ib-terib
olishni tashkil etish bo'yicha Tavsiyalar haqida**

(N.Xusanov, B.Maxmadaliyev, E.Margiashvili, M.Isayev va boshqalar)

“Joriy yilgi paxta hosilini uyushqoqlik bilan nes-nobud qilmasdan o'z vaqtida va sifatli yig'ib-terib olishda fuqarolarning ixtiyoriy ishtirok etishlari va mavsum davomida majburiy mehnatga yo'l qo'ymaslik to'g'risidagi”gi masalalar yuzasidan Odam savdosiga va majburiy mehnatga qarshi kurashish Milliy komissiyasining 2022 yil 12 avgustdagi 14-sonli bayoni va bayonga ilova tasdiqlandi.

Majlisda ishtirok etayotgan komissiya a'zolari tomonidan mazkur Bayonga qo'shimcha ravishda 2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni milliy va xalqaro mehnat standartlariga amal qilgan holda yanada samarali tashkil etishga ko'maklashish maqsadida ishlab chiqilgan Tavsiyalar muhokama qilindi.

Bildirilgan taklif yuzasidan Bandlik va mehnat munosabatlari vaziri o'rinbosari B.Umurzaqov va O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi raisi o'rinbosari B.Maxmadaliyevlar so'zga chiqib ushbu Tavsiyalar loyihasini ma'qulladilar.

Komissiya a'zolari tomonidan bildirilgan fikr va mulohazalar hamda takliflarni inobatga olib **Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha uch tomonlama komissiya qaror qiladi:**

1. 2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni milliy va xalqaro mehnat standartlariga amal qilgan holda yanada samarali tashkil etishga ko'maklashish maqsadida ishlab chiqilgan "2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil etish bo'yicha Tavsiyalar" 1-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlar o'tkazish tartibi to'g'risida"gi Nizom 2 -ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

3. Ushbu bayonnoma Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha uch tomonlama komissiya a'zolariga, manfaatdor vazirlik va tashkilotlarga, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i KenGESiga, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga yuborilsin.

Majlis kotibi

G.Niyazmetova

**2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan
yig'ib-terib olishni tashkil etish bo'yicha
TAVSIYALAR**

1. Mazkur "2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil etish bo'yicha tavsiyalar (keyingi o'rinlarda Tavsiyalar deb ataladi) "Joriy yilgi paxta hosilini uyushqoqlik bilan nes-nobud qilmasdan o'z vaqtida va sifatli yig'ib-terib olishda fuqarolarning ixtiyoriy ishtirok etishlari va mavsum davomida majburiy mehnatga yo'l qo'ymaslik to'g'risidagi"gi masalalar yuzasidan Odam savdosiga va majburiy mehnatga qarshi kurashish Milliy komisiyasining 2022 yil 12 avgustdagi 14-sonli bayoni va bayonga ilovaga qo'shimcha ravishda paxta hosilini ixtiyoriylik asosida yig'ib-terib olishni tashkil etishda bolalar mehnati va majburiy mehnatga yo'l qo'ymaslik mexanizmlarini belgilaydi.

2. Mazkur Tavsiyalarda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

terimchilar – paxta hosilini qo'l terimi asosida yig'ib-terishda bevosita ixtiyoriy asosda qatnashuvchi shaxslar, xususan:

fermer xo'jaliklari, paxta-to'qimachilik klasterlari va kooperatsiyalar (keyingi o'rinlarda–paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar) xodimlari;

ko'ngilli, 18 yoshdan katta, muayyan mehnat bilan band bo'lmagan ishga layoqatli vaqtincha ishsiz, ayrim hollarda mehnat resurslari yetmagan hududga boshqa hududlardan kelib haq evaziga terimda ishtirok etish istagini bildirgan jismoniy shaxslar;

ommaviy oferta–shartnomaning barcha asosiy shartlarini o'z ichiga olgan, paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar, mehnat organlari va xususiy bandlik agentliklarining javob qaytargan har qanday shaxs bilan taklifda ko'rsatilgan shartlar asosida paxta xomashyosini yig'ib-terib olish bo'yicha shartnoma tuzishga bo'lgan xohish-irodasi bilinib turgan taklif;

paxta terimi markazi–paxta terimini uyushqoqlik bilan olib borilishini tashkil etuvchi, paxta yetishtiruvchi xo'jaliklarga hamda terimchilarga ko'maklashuvchi, vaqtinchalik faoliyat olib boruvchi markaz.

3. Fermer xo'jaliklari tomonidan e'lon qilingan ommaviy oferta asosida fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari mehnat organlari va xususiy bandlik agentliklari bilan birgalikda terimchilar ro'yxatini shakllantiradilar.

4. Terimchilarning mehnat sharoitlari, ularga mehnat haqini o'z vaqtida va to'liq to'lanishi, sanitariya, maishiy sharoitlar yaratilishi hamda mehnat huquqi va muhofazasining ta'minlanishi ustidan mehnat organlari davlat nazoratini, kasaba

uyushmalari jamoat nazoratini amalga oshiradi.

5. Terim mavsumida terimchilar xavfsizligi, transport harakati, yong'in xavfsizligi, jamoat tartibini saqlash ishlari ichki ishlar organlari tomonidan, terimda ishtirok etuvchilarning sog'ligini muhofaza qilish, dori-darmon ta'minoti tibbiyot birlashmalari tomonidan hamda sanitariya-gigiyena talablariga rioya etilishini ta'minlash Davlat sanitariya osoyishtaligi organlari tomonidan amalga oshiriladi.

**Paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar va terimchilar
o'rtasida hujjatlarni rasmiylashtirish
va mehnatga haq to'lash**

6. Paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar ish beruvchilari ixtiyoriy ravishda paxta terim markazlarida ro'yxati shakllantirilgan, xususiy bandlik agentliklari tomonidan aniqlangan yoki ularning ro'yxatida mavjud bo'lmagan boshqa fuqarolar bilan mustaqil ravishda qonun hujjatlarida belgilangan tartibda mehnat shartnomasi yoki fuqaroviy-huquqiy shartnoma tuzishi mumkin.

7. Fuqaroviy-huquqiy shartnoma mazkur Tartibning 3-ilovasidagi namunaviy shaklga muvofiq tuziladi.

Bunda paxta yetishtiruvchi xo'jalik rahbari va terimchilarga ushbu shartnomada ko'rsatilmagan boshqa huquq va majburiyatlar o'zaro kelishuv asosida qonunchilik talablariga ko'ra belgilanishi mumkin.

8. Tuzilgan shartnomada terimchilar uchun belgilanadigan mehnat haqi miqdori tavsiya etilgan mehnat haqi miqdordan kam bo'lmasligi tavsiya etiladi.

Bunda paxta yetishtiruvchi xo'jaliklar rahbarlari paxta xomashyosini qo'lda terib olish uchun mehnat haqini tavsiya etilgan narxlardan yuqori narxni belgilashi mumkin.

Yakuniy qoidalar

9. Ijtimoiy-mehnat masalalari bo'yicha respublika uch tomonlama komissiyasiga, zaruriyat tug'ilganda, mazkur tartibga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish huquqi beriladi.

2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan
uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil etish
bo'yicha Tavsiyalarga
1-ilova

Ko'ngilli terimchilar jamoasining yig'ilish

BAYONI

2022-yil « ____ » _____ № _____ sh. (t.)

Yig'ilishda ishtirok etayotgan aholi soni — _____ nafar (ro'yxat ilova qilinadi)

Raislik qiluvchi: _____

KUN TARTIBI:

1. Paxta yig'im-terim mavsumida hosilni nes-nobud qilmasdan yig'ib olishga haq evaziga xizmat ko'rsatish sharti bilan ko'maklashishda aholining ishtiroki to'g'risida.

Eshitildi: Kun tartibidagi masala yuzasidan, yig'ilish ishtirokchilari o'z fikr va mulohazalarini bildirib o'tishdi. Xususan, muhokama jarayonida paxta yig'im-terim mavsumida hosilni nes-nobud qilmasdan yig'ib olishga ko'maklashish jarayoni aholi daromadlarini ko'paytirish uchun ham xizmat qilishi ta'kidlandi.

Shuningdek, paxta hosilini yig'ib olishda ishtirok etish yuzasidan ixtiyoriy jamoa shakllantirish taklif etilib, unga rahbar sifatida _____ nomzodi ko'rsatildi.

Shundan so'ng, yuqoridagi masalalar yig'ilish ishtirokchilari ovoziga qo'yildi. Ovoz berish natijalari quyidagicha bo'ldi:

Yoqlab _____ ta ovoz;

Qarshi _____ ta ovoz;

Betaraf _____ ta ovoz.

Ko'ngilli terimchilar jamoasi rahbariga jamoa a'zolari nomidan paxta-to'qimachilik klasterlari, kooperatsiyalar va fermer xo'jaliklari yoki ularning vakillari bilan tuziladigan haq evaziga xizmat ko'rsatish shartnomalarini imzolash vakolatini berish taklifi kiritilib, bir ovozdan ma'qullandi. Mazkur taklifga nomzodning o'zi qarshilik bildirmadi.

Qaror qilindi:

1. Ko'ngilli terimchilar jamoasi rahbari etib _____ saylansin.
2. _____ ga ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolari nomidan paxta-to'qimachilik klasterlari, kooperatsiyalar va fermer xo'jaliklari yoki ularning vakillari bilan tuziladigan haq evaziga xizmat ko'rsatish shartnomalarini imzolash vakolati berilsin.

Bunda jamoa a'zosining shartnoma doirasida majburiyatlarini bajarishdan istalgan vaqtda bir tomonlama voz kechish huquqi nazarda tutilsin.

3. Fuqarolarni majburiy va zo'raki mehnatga, shuningdek voyaga yetmagan shaxslarni mehnatning taqiqlangan shakllariga jalb etishga yo'l qo'ymaslikni nazorat qilish vazifasi uyushmagan aholi jamoasi rahbari zimmasiga yuklansin.

Raislik qiluvchi

Kotib

(familiya, ism, sharifi)

(familiya, ism, sharifi)

2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan
uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil etish
bo'yicha Tavsiyalarga
2-ilova

ISHONCHNOMA

_____ tumani (shahri)

2022-yil «___» _____

Ushbu ishonchnoma orqali quyida ro'yxati keltirilgan _____ viloyati _____ tumanida faoliyat yurituvchi fermer xo'jaliklari _____ tuman fermer, dehqon xo'jaliklari va tomorqa yer egalari kengashiga fermer xo'jaligi nomidan quyidagi harakatlarni amalga oshirishga vakolat beradi:

amaldagi qonun talablariga rioya etish sharti bilan fermer xo'jaligi nomidan 2022-yil paxta terimi mavsumida terimchilarni jalb etish yuzasidan shartnoma tuzish;

shartnoma doirasida terimchilar jamoasiga ko'rsatmalar berish;

ushbu shartnomani bajarish bilan bog'liq barcha zarur harakatlarni amalga oshirish.

Ushbu ishonchnoma vakolatlarni boshqa shaxsga o'tkazish huquqisiz 3 oy muddatga berildi.

Ishonchnoma imzolangan kundan kuchga kiradi.

№	Fermer xo'jaligining nomi	To'liq yuridik manzili	Fermer xo'jaligi rahbarining F.I.Sh.	Fermer xo'jaligi rahbari imzosi va muhri
1				
....				
....				
...				

**- SONLI FUQAROLIK-HUQUQIY TUSDAGI
ShARTNOMA**

« ____ » _____ 2022 y.

uning _____,

(paxta yetishtiruvchi xo'jalikning nomi)

Ustaviga asosan harakat qiluvchi rahbari _____ timsolida, bir
(F.I.O)

tarafdin, keyingi o'rinlarda «Buyurtmachi» deb nomlanuvchi va fuqaro _____
(F.I.O)

Fuqarolik kodeksiga va boshqa qonun hujjatlariga asosan harakat qiluvchi, keyingi o'rinlarda
«Bajaruvchi» deb nomlanuvchi ikkinchi tarafdin mazkur shartnomani quyidagilar to'g'risida
tuzdilar:

Shartnomaning predmeti

Buyurtmachi Bajaruvchiga fermer xo'jaligiga tegishli yer uchastkasida yetishtirilgan paxta
hosilini sifatli terib berishni topshirishi va mazkur shartnomada kelishilgan haqni to'lashi,
Bajaruvchi esa topshirilgan ishni amaldagi qonunchilik doirasida bajarishi ushbu shartnomaning
predmetidir.

1. Umumiy qoidalar

1.1. Ushbu shartnoma fuqaroviy huquqiy shartnoma hisoblanib, undan kelib chiqadigan
barcha masalalar, agar qonunchilikda o'zgacha norma ko'zda tutilmagan bo'lsa, fuqarolik
qonunchiligiga binoan hal etiladi.

1.2. Ish bajarish vaqti terimchilar uchun paxta terishi mumkin bo'lgan, lekin kuniga 8
soatdan oshmaydigan vaqt hisoblanadi.

1.3. Terilgan paxtaning 1 kilogrammi uchun birinchi terimda - 1 500 so'mdan, ikkinchi
terimda - 1 800 so'mdan kam bo'lmagan miqdorda haq to'lab beriladi.

1.4. Shartnoma taraflar imzolagan kundan e'tiboran kuchga kirgan hisoblanadi va paxta
terimi mavsumi davrida amal qiladi.

1.5. Shartnomani bekor qilinishi, taraflarning munosabatlarini tugashiga olib keladi, ushbu
shartnoma bo'yicha bajarilmay qolgan majburiyatlar bundan mustasno.

2. Buyurtmachining huquq va majburiyatlari

2.1. Buyurtmachi quyidagi huquqlarga ega:

ishni bajarilishini nazorat qilish;

ish sifatidan qanoat hosil qilmaganda (bajaruvchi tomonidan hosilni nobud qilinishiga yo'l
qo'yilishi yoki unga topshirilgan anjomlarni buzish yoki yo'qotish, Buyurtmachining mol-mulkiga
qasddan zarar yetkazish va boshqalar).

2.2. Buyurtmachining yuqorida keltirilgan huquqlari qat'iy chegaralangan bo'lmay,
u qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa huquqlarga ham egadir.

2.3. Buyurtmachining majburiyatlari:

Bajaruvchiga mehnatni muhofaza qilish, texnika va yong'in xavfsizligi talablariga javob
beradigan, munosib mehnat sharoitini yaratib berishi;

terib berilgan paxta uchun tavsiya etilgan naxlardan kam bo'lmagan miqdorda har kuni
(kechi bilan besh kunda bir marta) to'lab borishi;

Bajaruvchini 3 mahal issiq ovqat (dam olish vaqtida hayot faoliyatini ta'minlash uchun
kerakli jihozlar va maishiy texnikalar bilan ta'minlangan, tibbiy va maishiy xizmat ko'rsatish
tashkillashtirilgan yotoq joyi bilan ta'minlashi, yotoq joy bilan paxta dala maydoni uzoqda
joylashgan bo'lsa, borib kelish uchun transport) haq evaziga etak (фapрык) bilan ta'minlanishi;

terimchilar kasal bo'lganda, sog'lig'iga shikast yetkazilganda ularga tibbiy yordam ko'rsatilishini tashkil etishi va sog'ligini tiklanishi bilan bog'liq xarajatlarni qoplashi lozim.

3. Bajaruvchining huquq va majburiyatlari

3.1. Bajaruvchi quyidagi huquqlarga ega:

buyurtmachidan munosib mehnat sharoiti (terim fartugini berishni, terilgan paxtani o'z vaqtida torozida tortib qabul qilib olinishini, zarur bo'lganda oziq-ovqat bilan ta'minlanishini va boshqalar) yaratib berilishini;

terib topshirilgan paxta hosili uchun kelishilgan narxlarda ish haqini o'z vaqtida to'lanishini talab qilish huquqiga ega.

Bajaruvchi shartnomani istagan vaqtida o'z ixtiyoriga ko'ra bekor qilish huquqiga ega. Bunday huquqdan foydalanish Bajaruvchi uchun Buyurtmachining roziligini olish yoki boshqa biron-bir majburiyatlarni keltirib chiqarmaydi.

3.2. Bajaruvchi hosilni nobud qilinishiga yo'l qo'ymasligi, unga topshirilgan anjomlarni buzmasligi yoki yo'qotmasligi, buyurtmachining mol-mulkiga qasddan zarar yetkazmasligi, mehnatni muhofaza qilish, texnika va yong'in xavfsizligi hamda sanitariya qoidalariga rioya etishga majbur.

4. Boshqalar

4.1. Shartnomada ko'zda tutilmagan va fors-major holatlar O'zbekiston Respublikasi hududidagi amaldagi qonunchilik asosida hal qilinadi.

4.2. Taraflarning javobgarliklari Fuqarolik kodeksiga binoan hal etiladi.

4.3. Shartnoma bo'yicha yuzaga keladigan nizoli holatlar o'zaro muzokara yo'li bilan hal qilinadi, agar hal qilish imkoni bo'lmasa, fuqarolik ishlari bo'yicha sudlarda ko'rib chiqiladi.

4.4. Shartnomaga o'zgartirish va qo'shimchalar yozma tartibda tomonlar tasdiqlagan holda kiritiladi.

4.5. Shartnoma ikki nusxada tuziladi va bir xil yuridik kuchga ega.

Tomonlarning rekvizitlari

Buyurtmachi	Bajaruvchi

TERIMCHILAR UCHUN MEHNAT SHAROITLARINING MINIMAL ME'YORLARI

I. Sanitariya va gigiyena talablari:

1. Terimchilarning tibbiy ko'rikdan o'tkazilishini ta'minlash.
2. Paxta terimiga jalb etilayotganlar uchun qurilishi, sanitariya-gigiyena holati yaxshi bo'lgan yotoqxonalar binosini ajratish. Yotoqxonaning talab darajasida yoritilishi, shamollatilishi, harorati saqlab turilishi (isitilishi)ga ahamiyat berish.
3. Terimchilar joylashtirilishidan bir hafta oldin hududiy dezinfeksiya stansiyalari tomonidan fermer xo'jaliklari bilan tuzilgan shartnoma asosida yotoqxonalarda dezinfeksiya, dezinseksiya va deratizatsiya tadbirlarini o'tkazish.
4. Yotoqxonaning eshik va oynalari yaxshi yopilishi, oynalarning fortochkalari bo'lishi, poli, shipi, devorlari tekis, yoriqsiz bo'lishi, kirish joylari (zinapoyalari) talab darajasida bo'lishiga e'tibor qaratish.
5. 15 nafar terimchiga 1 ta dush setkasi to'g'ri keladigan dush xonalari tashkil etish va keyinchalik ularning sanitariya-texnika jihozlari sozligini saqlab (ta'mirlab) turish.
6. Dush xonalari tashkil etilmagan holda yotoqxonaga yaqin bo'lgan hammomda terimchilarning grafik asosida cho'milishini tashkil etish.
7. 10 nafar terimchiga 1 ta umivalnik to'g'ri keladigan qo'l va oyoqlarni yuvish joyini tashkil etish va keyinchalik ularning sanitariya-texnika jihozlari sozligini saqlab (ta'mirlab) turish.
8. Yotoqxonaga 15 nafar va undan ortiq ayol joylashtirilganda ayollar gigiyenasi xonasini tashkil etish.
9. Yotoqxonadan 30-50 metr masofada ayollar va erkaklar uchun 10 nafar terimchiga 1 ta o'rin hisobida alohida xojatxonalar tashkil etish, ularning sanitariya holatini tekshirib borish, xlorli ohak eritmasi yoki xloramin bilan yuvib turish.
10. Oqava suvlar uchun ariqchalar ochish va oqava suvlarni yotoqxona hududidan tashqariga, ya'ni hududiy sanitariya nazorati organlari ruxsati bilan ochilgan o'ralarga yoki kanalizatsiya qudug'iga chiqarib yuborish;
yotoq joylardan 25 metr uzoqlikda kundalik hosil bo'ladigan maishiy chiqindilar va oziq-ovqat qoldiqlari uchun maxsus xandak qazib, har kuni solingan chiqindilar ustini tuproq bilan ko'mib turish.
11. Ichimlik suvi bilan uzluksiz ta'minlash choralari ko'rish. Ichimlik suvi chetdan olib kelinadigan bo'lsa, suvni saqlash sig'imi yaxshi o'rnatilganligi va jo'mragi yaxshi ishlashiga e'tibor berish.

12. Oshxonaning sanitariya-gigiyena holati talab darajasida bo'lishini ta'minlash.

13. Oshxonani xavfsizlik texnikasi talablariga javob beradigan zarur asbob-uskunalar bilan jihozlash. Ovqat xona ichida tayyorlanayotganida, xonani shamollatishni nazarda tutish.

14. Tez buziladigan oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash uchun oshxonaga muzlatgich o'rnatish.

15. Paxta terimiga jalb etilganlarning ovqatlanish joyini tashkil etish va sanitariya holatiga ahamiyat berish.

16. Ovqatlanish joylarini bino ichi yoki bostirmada tashkil qilish, stol va stullar bilan to'liq ta'minlash hamda oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash uchun maxsus xonalar ajratish.

17. Ovqatlanish joyi yaxshi yoritilgan bo'lishi, toza ichimlik suvi va idish-tovoqlarni yuvish uchun issiq suv hamda yuvish va zararsizlantirish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishiga erishish.

18. Har bir terimchini 2-5 litr qaynatilgan kunlik ichimlik suvi va har kungi issiq ovqat bilan ta'minlash.

19. Terim ishtirokchilarining daladagi ko'lmak, zovur, ariqlardan suv ichishlarini man etish.

20. Terim ishtirokchilari sog'lig'ini nazorat qilib borish maqsadida yotoqxonada tibbiy punkt tashkil etib, zarur dori-darmonlar bilan ta'minlash va malakali shifokorlarni biriktirish;

yetkazib berilgan dori-darmon uchun "O'zpaxtasanoat" AJ tizimidagi paxta tozalash korxonalari hamda paxta to'qimachilik korxonalari tomonidan belgilangan tartibda to'lab berish.

21. Dalada chang, to'zon, qattiq shamol, yog'ingarchilik ro'y berganida terimchilar ishni to'xatib pana joyga o'tishini tashkil etish.

II. Xavfsizlik talablari:

1. Paxta terimiga jalb etilayotganlarni xavfsizlik texnikasi va yong'in xavfsizligi bo'yicha yo'riqdan o'tkazish.

2. Bino devorlari va boshqa joylarida elektr o'tkazgich (sim)lar yuzaga chiqib qolmasligi, ular izolyatsiyasining yorilgan joylari bo'lmasligi, rozetka va o'chirgichlar yaxshi himoyalangan va soz holatda bo'lishini tekshirish.

3. Binolarda ochiq spiralli va qo'lbola elektr qurilmalaridan foydalanishni taqiqlash.

4. Yotoqxona yonida birlamchi o't o'chirish vositalari bilan jihozlangan yong'in shitini o'rnatish.

5. Elektr energiyasi bilan uzluksiz ta'minlash choralarini ko'rish. Terimchilarni jalb qilishdan oldin elektr xo'jaligini reviziyadan o'tkazish. Elektr

simlarining izolyatsiyasini tekshirish. Elektr simlarini poldan 2,5 metrdan past bo'lmagan balandlikda o'tkazish.

6. Yoritish vositalarini ta'mirlash va uning ichki elementlarini ko'zdan kechirish, yaroqsiz holga kelgan elektr chiroqlari va himoya shishalarini almashtirish ishlarini elektr tizimi tarmog'i o'chirilgan holda bajarish. Ko'chma yoritish vositalarini ishlatishda izolyatsiyasi rezina shlangli egiluvchan o'tkazgichdan foydalanish. Yoritish vositalarini toza va soz holatda saqlash.

7. Elektr bilan bog'liq ishlarni, shuningdek yoritish vositalarini nazorat qilish va ta'mirlash ishlarini mazkur ishlarni bajarishga mas'ul bo'lgan xodimlar tomonidan amalga oshirilishini ta'minlash.

8. Tabiiy gaz (yoki o'tin, ko'mir) bilan uzluksiz ta'minlash choralari ko'rish. Gaz plitalarining sozligiga e'tibor qaratish. Tabiiy gaz bo'lmagan joylarda o'tin, ko'mir zaxiralarini oldindan tayyorlab qo'yish.

9. Terimchilarni dalaga olib chiqish va olib kelishni faqat kunning yorug' paytida amalga oshirish, xodimlar piyoda harakatlanganida transport vositalari harakatiga halaqit bermaslik maqsadida saf bo'lib yurishlarini kuzatib borish.

10. Dalaga yetib kelgandan so'ng terimchilarni ish joylariga taqsimlash.

11. Terimchilarni uzoqroq (5 km dan ortiq masofadagi) dalaga olib borish va daladan olib kelishda faqat odamlarni tashish uchun mo'ljallangan avtotransport vositalaridan foydalanish.

12. Terimchilar transport vositasidan tushganlarida, yo'lni kesib o'tishlarini rahbar boshchiligida, transport vositasining orqa tomonidan o'tishlarini tashkil qilish.

13. Terimchilarni tashish uchun mo'ljallangan avtomashinalarning texnik sozligi va haydovchilarning "D" kategoriyali guvohnomaga ega bo'lishiga alohida e'tibor qaratish.

14. Terimchilarning boshida kepka bo'lishi, egnida uzun yengli ko'ylak bo'lishi va yeng uchi taqilgan bo'lishi, oyog'ida botinka (tufli) yoki etik bo'lishini nazoratga olish.

15. Paxta ortiladigan traktor tirkamalarining soz holda bo'lishiga erishish.

16. Terimchilarning traktor tirkamalariga chiqishi, traktor yurayotganida tirkamaga osilishini man etish.

17. Terimchilarning paxta dalasi ichida uxlab qolishi, ovqatlanishi holatlariga yo'l qo'yilmasligini nazoratga olish.

18. Terimchilarning paxta terilayotgan maydonda harakatlanayotgan mexanizmlarga yaqinlashishi, uning yo'nalishiga chiqishi holatlarining oldini olish.

19. Terim ishtirokchilarining yong'in xavfsizligi qoidalariga so'zsiz amal qilishini ta'minlash.

20. Paxta terimiga jalb etilganlarni ish joyidan YPX kuzatuvida olib chiqish va qaytarib kelishni tashkillashtirish.

2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan
uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil
etish bo'yicha Tavsiyalarga
5-ilova

_____ -ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolarining umumiy yig'ilishi

B A Y O N I

2022-yil « ____ » _____ № ____ sh. (t.)

Ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolari soni - _____ nafar
Yig'ilishda ishtirok etayotganlar soni - _____ nafar
Uzrli sabablarga ko'ra ishtirok etmayotganlar - _____ nafar

Raislik qiluvchi: _____

KUN TARTIBI:

1. _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotini tuzish to'g'risida.
 2. _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotchisini saylash to'g'risida.
 3. _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolarini kasaba uyushmasiga a'zolikka qabul qilish to'g'risida.
 4. _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotini Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasi _____ tuman kengashiga a'zo bo'lishi to'g'risida.
- Eshitildi:** _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotini tuzish to'g'risida.

Ko'ngilli terimchilar jamoasida kasaba uyushmasi tashkilotini tuzish, shu orqali terimchilar jamoasi a'zolarining manfaatlarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash maqsadga muvofiqligi, bu, o'z navbatida, nafaqat terimchilar jamoasi a'zolari, balki ish beruvchi uchun ham qulayliklar tug'dirishi, mehnat unumdorligining oshishiga xizmat qilishi qayd etildi.

Ko'ngilli terimchilar jamoasida kasaba uyushmasi tashkilotini tuzish yuzasidan terimchilar jamoasi a'zolari ham o'z fikr-mulohazalarini bildirib, ushbu tashabbusni qo'llab-quvvatladilar.

Qaror qilindi:

1. _____ -ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkiloti tuzilsin.
- Eshitildi:** _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotchisini saylash to'g'risida.
- Ko'ngilli terimchilar jamoasi tashkilotchisini saylash yuzasidan terimchilar jamoasi a'zolari o'z fikr-mulohazalarini bildirib, _____ nomzodini qo'llab-quvvatladilar.

Qaror qilindi:

1. _____ -ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotchisi etib saylansin.
2. Kasaba uyushmasi tashkilotchisi _____ ga:

ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolari nomidan jamoa rahbari va paxta-to'qimachilik klasterlari, kooperatsiyalar va fermer xo'jaliklari rahbarlari bilan jamoa muzokaralarini olib borish hamda mehnatga haq to'lash, munosib mehnat sharoitlarini yaratish, oziq-ovqat va ichimlik suvi bilan ta'minlash kabi masalalarni hal etish yuklatilsin.

Kun tartibidagi 3-masala bo'yicha eshitildi: _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolarini kasaba uyushmasiga a'zolikka qabul qilish to'g'risida.

Qaror qilindi:

1. _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi a'zolarining kasaba uyushmasiga a'zolikka qabul qilish to'g'risidagi arizalari ko'rib chiqilib, ular paxta yig'im-terimi mavsumi davriga O'zbekiston Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasiga a'zolikka qabul qilinsinlar.

Eshitildi: _____ - ko'ngilli terimchilar jamoasi kasaba uyushmasi tashkilotini Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasi _____ tuman kengashining kasaba uyushmasi xizmatiga olinishi to'g'risida.

Qaror qilindi:

1. Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasi _____ tuman kengashidan yangi tuzilgan kasaba uyushmasi tashkilotini kasaba uyushmasi xizmatiga olish, terim pullaridan a'zolik badallarini terim mavsumidagi ish haqidan ushlab qolishni ish beruvchi va bank muassasasi bilan hal qilish hamda ushbu a'olik badallari hisobidan kasaba uyushmasi tashkilotchisiga eng kam mehnat haqi miqdorigacha oylik rag'batlantirish to'lanishini ta'minlash so'ralsin.

2. Mazkur bayon Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasi _____ tuman kengashiga yo'llansin.

Raislik qiluvchi

(familiya, ism, sharifi)

Kotib

(familiya, ism, sharifi)

2022-yil paxta hosilini nes-nobud qilmasdan
uyushqoqlik bilan yig'ib-terib olishni tashkil
etish bo'yicha Tavsiyalarga
6-ilova

_____ - ko'ngilli terimchilar
jamoasi kasaba uyushmasi
tashkilotchisiga
ko'ngilli terimchilar jamoasi
a'zosi _____
dan

ARIZA

Meni O'zbekiston Agrosanoat majmui xodimlari kasaba uyushmasi a'ziligiga
vaqtinchalik ikki oy muddatga qabul qilishingizni so'rayman va menga 2022 yil
paxta hosilini terib olish uchun to'lanadigan haqdan 1% miqdoridagi kasaba
uyushmasiga a'zolik badalini buxgalteriya orqali ushlanib, kasaba uyushmasi tuman
kengashining hisob raqamiga o'tkazib berilishiga roziman.

(familiya, ism, sharifi)

(imzo)

(sana)

Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlar o'tkazish tartibi to'g'risida

NIZOM

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Nizom majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida vakolatli tashkilotlar va mansabdor shaxslar tomonidan olib boriladigan monitoringlar o'tkazish tartibini belgilaydi.

2. Ushbu Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

majburiy mehnat – har qanday jismoniy shaxsdan, o'z ixtiyori bilan o'z xizmatini taklif qilmaganligi yoki bajarmaganligi uchun uning huquqlari va imtiyozlaridan cheklanishida ifodalanadigan jazolash tahdidi ostida talab qilinadigan, vazifasiga (majburiyati yoki burchiga) kirmaydigan har qanday ish yoki xizmat;

bolalar mehnati – o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarning mehnatidan uning sog'lig'iga, xavfsizligiga yoki axloq-odobiga ziyon yetkazishi mumkin bo'lgan hamda ta'lim olish jarayonini buzadigan ishlarda foydalanish;

monitoring – vakolatli tashkilotlar va mansabdor shaxslar tomonidan qonunchilik va ushbu Nizomda belgilangan tartibda majburiy mehnat va bolalar mehnatini oldini olish maqsadida mulkchilik shaklidan qati nazar barcha shakllaridagi korxonalar, muassasalar, tashkilotlarga (keyingi o'rinlarda tashkilot deb ataladi) va jismoniy shaxslarga tegishli binolar va hududlarda, jamoat transport vositalarida, ko'cha va dala maydonlarda o'tkaziladigan kuzatuvlar va o'rganishlar.

2-bob. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlarning maqsad va vazifalari

3. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlarning maqsadi biror-bir shaklda majburiy mehnatdan yoki bolalar mehnatidan foydalanish bilan bog'liq xavf-xatarni o'z vaqtida aniqlash va

bartaraf etish orqali xodimlarning kafolatlangan mehnat huquqlarini ta'minlashdan iborat.

4. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlarning vazifalari:

majburiy mehnat va bolalar mehnatini oldini olish;

majburiy mehnat va bolalar mehnati bilan bog'liq qonunchilik buzilishi holatlarini tahlil qilish va ularni sodir etish shart-sharoitlarini bartaraf qilish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish;

fuqarolarning erkin mehnat qilishga oid huquqlarini himoya qilish;

majburiy mehnat va bolalar mehnati bo'yicha ish beruvchilar, xodimlar va boshqa fuqarolarning huquqiy ongini oshirish yuzasidan tushuntirish ishlarini amalga oshirish.

3-bob. Monitoring o'tkazish huquqiga ega bo'lgan tashkilotlar va mansabdor shaxslar

5. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha inson huquqlarini, shu jumladan mehnat huquqlarni himoya qilish vazifasiga kiradigan, qonun hujjatlariga asosan vakolat berilgan quyidagi tashkilotlar va mansabdor shaxslar tomonidan monitoringlar o'tkaziladi:

O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi Davlat mehnat inspeksiyasi tomonidan doimiy ravishda «Yagona milliy mehnat tizimi» idoralararo dasturiy-apparat kompleksidagi ma'lumotlar, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan ma'lumotlar asosida;

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan yuqori turuvchi tashkilotlar topshiriqlari ijrosi yuzasidan hamda jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan ma'lumotlar asosida;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat xizmatini rivojlantirish agentligi tomonidan reja, chora-tadbirlar va topshiriqlar ijrosi yuzasidan hamda jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan ma'lumotlar asosida;

nodavlat notijorat tashkilotlar jamoatchilik monitoringi dorasida qonunchilik asosida;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining deputatlari va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining senatorlari – parlament nazorati doirasida;

prokuratura organlari mehnat to'g'risidagi qonunlarning aniq va bir xil ijro etilishi ustidan nazorat olib borish yuzasidan;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining normativ huquqiy hujjatlarida, dasturlarida va topshiriqlarida hamda Odam savdosiga va majburiy mehnatga qarshi kurashish milliy komissiyasining qarorlarida, dasturlarida va topshiriqlarida ko'rsatilgan davlat organlari va nodavlat notijorat tashkilotlar tomonidan ham majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha ushbu Nizomda belgilangan tartibda monitoring o'tkazilishi mumkin.

Yuqori turuvchi tashkilot tomonidan tizimidagi tashkilot va bo'linmalarida majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha maxsus inspeksiyalari orqali ushbu Nizomda belgilangan tartibda monitoringlarni amalga oshirishi mumkin.

6. Xorijiy ekspertlar monitoringlarni amalga oshirishda davlat organlari va nodavlat notijorat tashkilotlar hamda O'zbekiston Respublikasi fuqarolari (huquq himoyachilari) bilan hamkorlik qilishi mumkin.

7. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha monitoring o'tkazish huquqiga ega bo'lgan tashkilotlar va mansabdor shaxslar monitoringlarni alohida yoki birgalikda amalga oshirishi mumkin.

8. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida olib boriladigan monitoringlar tekshirish hisoblanmaydi.

9. Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan ma'lumotlarda, jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarida, ma'lum bir hududda yoki sohada (tashkilotlarda) majburiy mehnat va bolalar mehnati sodir etilayotganligi haqida ma'lumotlar mavjud bo'lsa, murojaat yoki ma'lumot anonim bo'lgan taqdirda ham ushbu hudud yoki sohada monitoring o'tkazilishi mumkin.

10. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik borasida ma'lum bir hududda doimiy ravishda monitoringlarni o'tkazish xizmat vazifasiga kiradigan mansabdor shaxslarga monitoring o'tkazishi uchun alohida qaror, buyruq yoki topshiriq talab etilmaydi. Boshqa hollarda monitoring o'tkazish uchun vakolatli mansabdor shaxsning qarori, buyrug'i yoki boshqa topshiriq ko'rsatilgan rasmiy hujjat monitoring o'tkazishga asos bo'ladi.

11. Monitoringlar majburiy mehnat va bolalar mehnati sodir etilishi xavf-xatari ko'p bo'lgan soha va hududlarda doimiy ravishda o'tkaziladi.

4-bob. Monitoring o'tkazish tartibi

12. Majburiy mehnat va bolalar mehnatiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha monitoringlar kunning istalgan vaqtida tashkilotlar va jismoniy shaxslarga tegishli binolar va hududlarda, ko'cha va dala maydonlarda o'tkaziladi.

13. Fuqarolarning turar joylarida monitoring o'tkazish faqat turar joy egasining roziligi asosida o'tkazilishi mumkin.

14. Harbiylashtirilgan muassasalar, jazoni ijro etish muassasalari va qonun hujjatlariga asosan begona kishilar kirishi taqiqlangan binolarda hamda hududlarda monitoring o'tkazilmaydi.

15. Monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslar quyidagi huquqlarga ega:

monitoring o'tkaziladigan hududlarni, dala maydonlarni, bino ichkarisi va tashqarisini ko'zdan kechirish;

fuqarolar bilan, shuningdek tashkilotlarning rahbarlari va xodimlari bilan (alohida) suhbatlar o'tkazish va zarur bo'lganda tushuntirishlar olish hamda ular o'rtasida ijtimoiy so'rovnomalar o'tkazish, shu jumladan telefon yoki ijtimoiy tarmoqlar orqali ijtimoiy so'rovnomalar o'tkazish;

monitoringni samarali o'tkazish bilan bog'liq zarur hujjatlar va boshqa axborotlarni talab qilish;

monitoring jarayoni bilan bog'liq zarur hujjatlardan nusxa olish;

monitoring davomida shaxslarning roziliklari asosida maxsus texnika vositalarini (audio- va videoyozuv, shuningdek fotosuratga olish) qo'llash;

vakolatlari doirasida aniqlangan qonun buzilishlarni bartaraf etish to'g'risida bajarilishi majburiy bo'lgan ko'rsatmalar berish;

aniqlangan qonun buzilishlar to'g'risidagi Davlat mehnat inspeksiyasiga, voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha komissiyaga yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarga xabar berish;

qonun hujjatlariga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

16. Monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslar monitoring jarayonida quyidagilarga majbur:

tashkilotlarda monitoring o'tkazilayotganda tashkilot rahbariyatiga, turarjoy yoki noturarjoyda monitoring o'tkazilayotganda turarjoy yoki noturarjoy egasiga monitoring o'tkazishga asos bo'luvchi zarur hujjatlarni taqdim etish;

tashkilotlarning ishlab chiqarish jarayonlariga xalaqit bermaslik;

tashkilotlarning moliya-xo'jalik faoliyatiga aralashmaslik;

majburiy mehnat yoki bolalar mehnati haqida xabar bergan shaxsni hamda bolalar mehnati jabrdiydasining shaxsiga oid ma'lumotlarni oshkor etmaslik

(monitoring jarayonlari tugagandan so'ng yoki monitoringni amalga oshirgan mansabdor shaxslar lavozimdan ozod etilgandan keyin ham);

monitoring natijalari to'g'risida ma'lumotnoma tuzish, agar maxsus texnika vositalaridan foydalanilgan bo'lsa, bu haqida ma'lumotnomaga yozuv kiritish;

monitoring davomida majburiy mehnat va bolalar mehnati sodir etilayotganligi aniqlansa, ushbu qonun buzilishni darhol bartaraf etish choralari ko'rish;

monitoring jarayonida aniqlangan qonun buzilish holatlari haqida tegishliligi bo'yicha Davlat mehnat inspeksiyasi yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarga hamda yuqori turuvchi organlarga xabar berish.

Monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklatilishi mumkin.

17. Monitoring o'tkazilayotgan tashkilot rahbari (turarjoy yoki noturarjoy joy yoxud dala maydon egasi) quyidagi huquqlarga ega:

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslardan ularning xizmat guvohnomasi va monitoringni o'tkazishga asos bo'ladigan hujjatlarni talab qilish;

monitoring o'tkazishga huquqi bo'lmagan yoki monitoring o'tkazishga asos bo'ladigan hujjatlarga ega bo'lmagan shaxslarning monitoring o'tkazishiga yo'l qo'ymaslik;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarning vakolatiga kirmaydigan masalalarga oid talablarini bajarmaslik va monitoring predmetiga taalluqli bo'lmagan materiallarni taqdim etmaslik;

monitoring natijalari to'g'risidagi ma'lumotnomaning nusxasini berishni talab qilish;

monitoring o'tkazishga asos bo'ladigan hujjatlarni taqdim etmaganlik, monitoring natijalari to'g'risidagi ma'lumotnoma mazmuni va monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslar tomonidan monitoringa aloqador bo'lmagan har qanday qo'shimcha ko'rsatmalar berish yuzasidan yuqori turuvchi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va sudga shikoyat qilish.

Monitoring o'tkazilayotgan tashkilot (turarjoy yoki noturarjoy joy yoxud dala maydon egasi) qonun hujjatlariga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

18. Monitoring o'tkazilayotgan tashkilot rahbari (turarjoy yoki noturarjoy joy yoxud dala maydon egasi) quyidagilarga majbur:

monitoring o'tkazish huquqini beruvchi zarur hujjatlarga ega bo'lgan monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarni tashkilot (turarjoy yoki noturarjoy joy yoxud dala maydon egasi) hududiga kiritish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarning qonuniy talabiga binoan monitoring o'tkazish bilan bog'liq zarur hujjatlar va boshqa axborotlarni o'z vaqtida taqdim etish;

monitoring jarayoniga xalaqit bermaslik, monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga monitoringni samarali o'tkazishi uchun shart-sharoitlar yaratish;

monitoring natijalari to'g'risidagi ma'lumotnomada ko'rsatilgan qonun buzilish holatlarini o'z vaqtida bartaraf etish choralarini ko'rish.

Monitoring o'tkazilayotgan tashkilot (turarjoy yoki noturarjoy joy yoxud dala maydon egasi) qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklatilishi mumkin.

19. Majburiy mehnat va bolalar mehnatidan (bolalarning ota-onasi yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslarning) jabrlangan yoki guvohi bo'lgan fuqarolarning huquqlari:

majburiy mehnat va bolalar mehnati haqida murojaat etish yoki xabar berish hamda uning shaxsiga oid ma'lumotlarni oshkor qilmaslikni talab qilish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslardan ularning xizmat guvohnomasi va monitoringni o'tkazishga asos bo'ladigan hujjatlarni talab qilish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga tegishli tushuntirishlar berish, monitoring jarayonlarida ishtirok etish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga monitoringa aloqador bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etish;

monitoring jarayonida maxsus texnika vositalardan foydalanishga ruxsat bermaslik;

monitoring natijalari to'g'risidagi ma'lumotlarga ega bo'lish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarning harakatlari, monitoring natijalari yuzasidan yuqori turuvchi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va sudga shikoyat qilish.

Majburiy mehnat va bolalar mehnatidan jabrlangan yoki guvohi bo'lgan fuqarolar qonun hujjatlariga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

20. Majburiy mehnat va bolalar mehnatidan jabrlangan (bolalarning ota-onasi yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslarning) yoki guvohi bo'lgan fuqarolar quyidagilarga majbur:

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga tushuntirish berishda haqqoniy ko'rsatuvlar berish;

monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarning qonuniy talabiga binoan monitoring o'tkazish bilan bog'liq zarur hujjatlar va boshqa axborotlarni o'z vaqtida taqdim etish;

monitoring jarayoniga xalaqit bermaslik, haqiqatni aniqlashga oid dalillarni yo'q qilmaslik, monitoringni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarga monitoringni samarali o'tkazishi uchun ko'maklashish;

majburiy mehnat va bolalar mehnatidan jabrlanganlarni shaxsiga oid ma'lumotlarni ularning (bolalarning ota-onasi yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslarning) rozilgisiz oshkor etmaslik.

Majburiy mehnat va bolalar mehnatidan (bolalarning ota-onasi yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslar) jabrlangan yoki guvohi bo'lgan fuqarolar qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklatilishi mumkin.

21. Majburiy mehnatga yo'l qo'ymaslik bo'yicha monitoring o'tkazish jarayonida quyidagilarga e'tibor qaratiladi va aniqlanadi:

jismoniy shaxsga, uning ixtiyoriy roziligi bo'lmagan mehnat faoliyatini hamda mehnat huquqlarini amalga oshirishga to'sqinlik qilayotgan mehnat shakllarini amalga oshirishga majbur qiladigan har qanday moddiy, jismoniy yoki ruhiy ta'sir choralari qo'llanilishi natijasida majburiy mehnat ko'rsatkichlari aldash, harakatni cheklash, ajratib qo'yish, jismoniy va jinsiy zo'ravonlik, qo'rqitish va tahdidlar, shaxsni tasdiqlovchi hujjatlarni olib qo'yish, ish haqidano ushlab qolish, manfaatni suiste'mol qilish, qarz asosidagi qaramlik, tahqirlovchi yashash va mehnat sharoitlari, huquqlarni va imtiyozlardan mahrum qilish holatlari;

xodimlar bilan mehnat shartnomalar tuzishda va ularning mehnat vazifalarini belgilovchi lokal hujjatlarda xodimning mehnat vazifasi doirasiga kirmaydigan mehnat huquqlarini amalga oshirishga to'sqinlik qiladigan mehnatning shakllarini belgilanmaganligi;

agar majburiy mehnatga yo'l qo'yilgan holatlar aniqlangan bo'lsa, ushbu majburiy mehnat uning tashabbusi bilan yoki yuqori turuvchi tashkilot yoxud boshqa mansabdor shaxsning topshirig'i bilan amalga oshirilganligi;

majburiy mehnatdan jabrlanganlar soni, ularga yetkazilgan zararlar;

majburiy mehnat sodir etilgan vaqt;

majburiy mehnatga guvoh bo'lgan fuqarolar (agar mavjud bo'lsa);

majburiy mehnatni kelib chiqish sabablari;

va boshqa majburiy mehnat holatini aniqlash hamda aybdor shaxslarga nisbatan tegishli choralar qo'llanilishida aybini isbotlovchi dalillar mavjudligi.

22. Bolalar mehnati bo'yicha monitoring o'tkazish jarayonida quyidagilarga e'tibor qaratiladi va aniqlanadi:

qonun hujjatlariga asosan bolalar mehnatidan ularning sog'lig'iga, xavfsizligiga yoki axloq-odobiga ziyon yetkazishi mumkin bo'lgan ishlarda foydalanish taqiqlangan ishlarda foydalanishga yo'l qo'yilmaganligi;

bolalar mehnatidan ta'lim olish jarayonini buzmaydigan ishlarda foydalanilishi;

ish vaqtining muddati haftasiga o'ttiz olti soatdan oshmaydigan o'n oltidan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan voyaga yetmaganlar, haftasiga yigirma to'rt soatdan oshmaydigan o'n beshdan o'n olti yoshgacha bo'lgan voyaga yetmaganlar mehnatidan foydalanishga yo'l qo'yilmasligi;

agar bolalar mehnatiga yo'l qo'yilgan holatlar aniqlangan bo'lsa, ushbu bolalar mehnati uning tashabbusi bilan yoki yuqori turuvchi tashkilot yoxud boshqa mansabdor shaxsning topshirig'i bilan amalga oshirilganligi;

bolalar mehnatidan jabrlanganlar soni, ularga yetkazilgan zararlar;

bolalar mehnati sodir etilgan vaqt;

bolalar mehnatiga guvoh bo'lgan fuqarolar (agar mavjud bo'lsa);

bolalar mehnatini kelib chiqish sabablari;

va boshqa bolalar mehnati holatini aniqlash hamda aybdor shaxslarga nisbatan tegishli choralar qo'llanilishida aybini isbotlovchi dalillar mavjudligi.

5-bob. Axborot almashishdagi hamkorlik

23. Monitoringni amalga oshirgan tashkilotlar yoki mansabdor shaxslar majburiy mehnat va bolalar mehnati holatlari aniqlanganda, bu haqida Davlat mehnat inspeksiyasiga, voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha komissiyaga yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarga tegishli hujjatlarni taqdim etishi kerak.

24. Monitoringni amalga oshirgan tashkilotlar yoki mansabdor shaxslar monitoring natijalari bo'yicha tahlillarni amalga oshiruvchi va tegishli chora-tadbirlarni begilovchi mas'ul tashkilotlarga ularning so'roviga ko'ra tahliliy ma'lumotlarni taqdim etishi lozim.

25. Monitoringni amalga oshirgan tashkilotlar yoki mansabdor shaxslar o'zaro majburiy mehnat va bolalar mehnati sodir etilganligi yoki sodir etilayotganligi haqidagi ma'lumotlarni yoxud monitoring natijalari bo'yicha ma'lumotlarni almashishi mumkin.